

Foto: Dainis Ģelizs

Vārīties katram savā sulā ir pilnīgi garām

ILZE VAINOVSKA

Intervija ar mācītāju Mārtiņu Urdzi

Diakonijas centrs palaikam rīko konferences, arī aizvadītā gada nogalē - par veselības aprūpi cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Tajā piedalījās amatpersonas un nevalstiskās organizācijas. Pieņēma rezolūciju, aizsūtīja virknei ministriju, bet ne visas papūlējušās atbildēt. Diakonijas centra vadītājs Mārtiņš Urdze ir pārsteigts - kā tad valdība, ierēdņi, varasvīri domā sadarboties ar sabiedrību? M. Urdze nav zaudējis attieksmi, ko citi sauc par naivumu un ideālismu.

Jau ir iekšā politikā

"Ja nevienu jautājumu no tā, ko mēs rakstījām rezolūcijā, nevar atrisināt, tad man tas liekas galīgi garām. Pie tā taču ir jāstrādā! Mēs lietojam viņu izstrādāto politiku, testējam dzīvē un parādām, kur tās lietas buksē, kas nedarbojas. Viņiem tās nepilnības jānovērš," uzskata M. Urdze.

Pagaidām izskatoties, ka politiķi un tauta ir divas dažādas pasaules. Sociālie jautājumi reti kuru interesē, tie, kuriem tas ir izšķiroši svarīgi, esot bez politiskās pārstāvniecības. Vai mācītājs Urdze neies politikā, lai nodrošinātu šo pārstāvniecību?

"Bet es jau esmu politikā!" viņš atbild. Politika nozīmē iesaistīties, ietekmēt tos, kuri pieņem lēmumus par tavu dzīvi.

Te var būt noderīgāks

M. Urdze atzīst, ka viņa izvēli un pārliecību dziļi iespaidojis tēvs, kurš bija mācītājs Oldenburgas latviešu bēgļu nometnē Ziemeļvācijā, vēlāk draudzēs. "Laiks nometnē ilga 15 gadu. Mani vecāki saskārās ar postu, kas tur bija: cilvēki nodzērās, valdīja bezdarbs, bezcerība starp tiem, kuriem neļāva izceļot, jo viņiem bija kādas slimības vai daudz bērnu. Kas varēja, tie jau devās prom kur tālāk. Tēvs izveidoja pašpalīdzības darbnīcas Oldenburgā, izveidoja kultūras centru." Jautāts, kā veidojusies viņa izpratne par sociālo taisnīgumu, M. Urdze pastāsta kādu gadījumu no bērnības. "Tas bija pirmajā klasē, man bija viens draugs. Bišķiņ tāds nerātns, mazliet hiperaktīvs, un viņam lika iet prom no skolas - es biju baisi vīlies par tādu attieksmi.

Man jau visu laiku bija darīšana ar veciem latviešiem, darbs ar veciem ļaudīm likās tuvs un saprotams," M. Urdze paskaidro, kāpēc apguvis veco ļaužu kopēja profesiju. Gribējis apgūt amatu vēl pirms teoloģijas studijām, taču 20 gadu vecumā saslīmījis ar vēzi, un teoloģija nākusi pirmā. "Negribēju būt piesaistīts tikai pie viena darba. Un otra doma - ja braukšu uz Latviju un nebūs iespējams kalpot kā mācītājam, varēšu būt noderīgs kā veco ļaužu kopējs. Tas man deva rīcības brīvību."

Par atgriešanos Latvijā grupiņa jauniešu sākusi domāt pēc 1990. gada, kad tas kļuvis praktiski iespējams. Latvijā šobrīd dzīvo arī M. Urdzes brālis Toms. "Ko es Vācijā - tur viss ir kaut cik nodrošināts, dzīve sakārtota. Šeit varu darīt daudz vairāk. Vācijā noteikti būtu vairāk naudas, bet interesantāk ir šeit. Esmu varējis pamēģināt daudzas lietas, ko diez vai Vācijā es varētu."

Sākumā domājuši izveidot sociālo centru. "Beigās viss izrādījās *vienu numuru par lielu* - nedabūjam naudu, lai visu sakārtotu," atceras M. Urdze. Nopirkto bērnu dārzu Liepājā, Baznīcas ielā, paspējuši pārdot un izsprukt bez lieliem parādiem. Darbs turpinājies sadarbībā ar Diakonijas centru.

Kopā ar visiem

M. Urdze vērtē, ka demokrātiskās brāļu draudzes ir pagaidām nenovērtēts fenomens latviešu vēsturē. "No tā daudz kas ir izaudzis, arī Pirmās Atmodas augļi nāk no brāļu draudzēm. Tās bija it kā elementāras lietas - sāka iet skolā, bet arī atklāja sevi kā vērtību Dieva acīs, nevis, ka viņi ir tikai vergi." Vai garīgo atmodu būtu iespējams atkārtot, M. Urdze vērtē atturīgi. "Ja nevari ikdienā praktiski piedzīvot, ka tu esi vērtība, ir grūti tam noticēt."

Mācītājs uz sarunu līdzī paņēmis nelielu krucifiksu. "Es tur redzu cilvēku, kurš cieš, kurš ir sāpēs. Tas ir nāves soda instruments, lai viņu dabūtu projām, jo viņš traucēja. Bet Jēzus jau toreiz nebija vienīgais, kas tā tika sodīts. Tas bija sods politiskiem ienaidniekiem. Jēzus mācekļi redzēja, ka viņi ir Jēzu atstājuši - tas bija arī viņu bankrots. Mēs tāpat bieži vien atstājam vienus tos, kas cieš. Mēs nevaram runāt par augšāmcelšanos, ja neredzam Jēzus krustu. Nevaram tēlot, ka tā nav. Līdzīgi daudzi gribētu tēlot, ka nav nabadzības.

Kristieši apliecina, ka Dievs ir mums līdzās - tāda Dieva nav nekur citur, kas sevi noliek pašā apakšā. Tas mums ir no jauna jāizvērtē: vai es ticu Dievam, kas sēž augšā

debesīs un skatās, ko mēs te cilvēciņi sastrādājam, vai arī Dievs ir tepat, kopā ar mums, atsacījies no savas varas valdīt, bīdīt un baksfīt. Tad tas ir atkarīgs no mums, pašiem ir sava lemšana - nepieļaut netaisnību. Es to redzu kā sekošanu Jēzum, tāpēc man tas ir svarīgi. Tā ir tikai atbilde tam, ko viņš manā labā ir darījis, lai parādītu savu klātesamību un mīlestību. Cilvēki ir tā vērti, lai par viņiem cīnītos līdz galam."Kā atgādināt un nostiprināt pārliecību, ka cilvēks ir vērtība? M. Urdze neredz, ka iespējamās ātras pārmaiņas. Kamēr nebūs stipra pilsoniskā sabiedrība, nekas nemainīsies. "Tas prasa zināmu drosmi, arī cerību - bez tās nevar neko darīt Var to saukt par naivitāti, bet labāk tā nekā dzīvot ar rūgtumu, rezignāciju, ka neko nevar darīt. Vajag pacelt galvu un dzīvot, nevis samierināties. Daudziem ir dusmas, bet arī tā ir enerģija, un to vajag izmantot produktīvi."

M. Urdze atgādina kāda Brazīlijas bīskapa teikto: ja es palīdzu nabagiem, tad visi saka - baigi forši, tu esi labs cilvēks. Tiklīdz es jautāju, kāpēc ir nabadzība, mani sauc par komunistu. "Mēs varam bezgalīgi vākt humāno palīdzību un dalīt, bet tas jau nerisina to, kāpēc ir tā nabadzība. Ir jāķeras klāt dziļākām saknēm, kāpēc ir tāda netaisnība. Es uzskatu, ka tas ir arī Baznīcas uzdevums par to domāt, runāt, celt gaismā iemeslus," uzskata M. Urdze. Salīdzinot ar laiku pirms Kristus, varētu teikt, ka būtiskas pārmaiņas nav notikušas - Jēzus joprojām ir opozīcijā, joprojām cilvēks nav vērtība. Ja kāds pieprasa taisnīgumu, iecietību, viņš ir politiskais oponents.

"Lielā mērā paši esam vainīgi, jo daudziem ir dziļi vienalga, kas notiek ar šo valsti. Domā tikai par savu dzīvi, savām savtīgām interesēm, nevis par kopīgām lietām. Tā ir tāda svētā neticība - es ticu, ka nokļūšu debesīs, ka mani grēki piedoti, bet tas, ka esmu sasaistīts ar līdzcilvēkiem, prātā neienāk. Vārīšanās savā sulā ir pilnīgi garām! Kā es varu būt paradīzē, ja šeit mani tuvinieki, līdzcilvēki joprojām cieš un mokās!" skaidro M. Urdze. Cilvēkiem raksturīgi ignorēt nepatīkamo. Kāds mācītājs to ilustrējis, izgriezdams no Bībeles visas vietas, kur bija pieminēti nabagi. Lūk, tā jūs lasāt Bībeli, viņš teicis, rādīdams sacaurumoto grāmatu.

Dod Dievam pretī

Pērn jūnijā Mūžībā aizgāja Mārtiņa Urdzes sieva Aija Druvaskalne-Urdze. Sēru dievkalpojuma sprediķī arī pieminēts - dzīve var būt netaisnīga. "Es domāju, ka jābūt godīgam. Nav tā, ka tic Dievam un viss automātiski atrisinās. Atcerēsimies Ījabu - viņš pamatīgi strīdējās ar saviem ar draugiem un ar Dievu, jo uzskatīja, ka viņam ir taisnība. Pārējie centās pierādīt, ka pats vainīgs, ka Dievs grib pārmācīt, bet viņš palika pie tā, ka viņa ciešanas nav pelnītas. Un Dievs apstiprināja viņa teikto - ir lietas, kuras mēs vienkārši nevaram saprast. Arī kristieši bieži nosoda - laikam jau kaut ko sliktu ir darījis, Dievs grib pārmācīt. Savukārt laicīgajā dzīvē - tiklīdz tu "izkrīti" no aprites, pats vainīgs, sliktā kannā. Es tādai attieksmei nepiekrītu.

Ījabs beigās izlīdzinājās ar Dievu. Dievs klusē tad, kad tev vajag to palīdzību. Ir brīnišķīgi piemēri, kad Dievs atbild lūgšanām, bet mani mazliet tracina, ka nerunā par to, ka ir brīži, kad jūties atstāts un pamests. Tas arī pieder pie ticības. Un tad es atkal esmu pie krusta un atceros - Viņš ir kopā ar mani. Nav jābēg projām un jāizvairās, ja visu nevar atrisināt tūlīt un uzreiz. Vajag mēģināt. Tāpat arī es bieži nevaru atrisināt cilvēka problēmas, bet es varu būt kopā, mierināt." ♦

♦ Dzimis 1960. gadā Oldenburgā Vācijā.

- ◆ Ordinēts par mācītāju 1990. gadā.
- ◆ Kopš 1995. gada dzīvo Latvijā.
- ◆ Kalpo Liepājas Krusta un Saraiķu draudzē.